

Visokoškolske biblioteke i edukacija korisnika - Model Fakulteta kriminalističkih nauka Sarajevo

Academic Libraries And Information Literacy - Faculty Of Criminal Justice Sciences Model

Beba RAŠIDović

Sažetak

U radu je predstavljena nova paradigma učenja koju implicira informacijsko društvo i društvo znanja. To nužno dovodi i do promjena u radu visokoškolskih biblioteka i neophodnog uvođenja nastavnog predmeta „Informacijska pismenost“ kao obaveznog dvosemestralnog predmeta najkasnije u drugoj godini studija, kako bi se studenti obučili za samostalan pristup informacijama, njihovo pretraživanje i procjenu. Takvu poduku kompetentni su vršiti isključivo bibliotekari kao stručnjaci za informacijske znanosti. Predstavljen je, također, model edukacije korisnika Fakulteta kriminalističkih nauka.

Ključne riječi

informacijska pismenost, visokoškolske biblioteke, Fakultet kriminalističkih nauka

Summary

New paradigm of learning implicated by the information society and knowledge society is presented in the thesis. This necessarily causes changes in the work of the university libraries and makes the introduction of the subject "Information literacy" in the curriculum necessary. "Information literacy" should be organized as compulsory two-semester subject on the second year of study as the latest in order to educate students for independent access to the information, their search and evaluation. Only librarians as information specialists are competent to perform this kind of education. Model of library user education of the Faculty of Criminal Justice Sciences created is presented as well.

Keywords

Information literacy, library instruction program, academic libraries, Faculty of Criminal Justice Sciences

Uvod

Sve biblioteke, od Aleksandrijske pa do virtualne, su vođene istom idejom da budu centar kosmosa znanja, lavirint tajni, središte kroz koje nas vodi neutaživa ljudska potreba za produblјivanjem i pomicanjem granica znanja.

Biblioteke univerziteta i svakog fakulteta ponaosob, dakle visokoškolske biblioteke, su oduvijek bile, po osnovnom određenju svojih funkcija, baza nastavno-naučnog procesa, njegovo ishodište i potpora, ono bez čega se ne može ni zamisliti uspješno odvijanje nastave i razvoj nauke u akademskoj zajednici. Razloge ovome nalazimo u činjenici da biblioteke prikupljaju, čuvaju, obrađuju, pretražuju i daju na korištenje, jednom riječju, procesiraju informacije koje su relevantne za tu akademsku zajednicu.

Promjene koje su u poimanju i radu biblioteka uopće, a posebno visokoškolskih, donijele informacijsko-komunikacijske (IC) tehnologije, iniciraju da biblioteke postaju informacijski centri orijentirani na pristup informacijama, njihovu evaluaciju i inkorporaciju u obrazovanje i znanje, a bibliotekari, od osoba koje su se brinule za nabavku, obradu i posredovanje informacija, postaju osobe koje ih i analiziraju i vrednuju.

Kako se zapravo otišlo dalje, pa se ne govori samo o informacijskom društvu, nego o društvu znanja sa tendencijama cjeloživotnog učenja i stalnog sticanja kompetencija, onda se poimanje biblioteka dovodi u vezu sa aktivnostima koje se „tiču prikupljanja informacija, obrade, selekcije, prezentacije znanja te diseminacije najraznovrsnijim kanalima“ (Odabrana poglavlja ..., 2004 ; 3)

Visokoškolske biblioteke i promjene

Jasno je da živimo u vremenu eksplozije informacija, intenzivnog razvoja nauke i relativne demokratizacije obrazovanja, univerzalizacije znanja, cjeloživotnog učenja i e-učenja, globalizacije i elektronskih medija. Svjedoci smo da je proizvodnja informacija dostigla takav rast da je posljednje istraživanje o količini proizvedenih informacija urađeno 2003. god. za 2002. objelodanilo da je proizvedeno 800 MB novih informacija po jednoj osobi ukupne svjetske populacije, a 92% tih novih informacija pohranjeno je na magnetnim medijima, većinom na hard diskovima. (Lyman; Varian, 2003)

To je bilo 2002. god.

Za pretpostaviti je da se taj broj do danas utrostručio; samo za pretpostaviti, jer se odustalo od takvih istraživanja zbog nemogućnosti procjene broja izvora te njihove količine i veličine. (Lyman; Varian, 2003)

Suštinsko pitanje, dakle, nije više „kako da nađem informaciju u ograničenom broju izvora“ nego „kako da odaberem informaciju koja najviše odgovara mojim potrebama iz naizgled neograničenog broja izvora?“ (Carey, 1998)

„Naizgled neograničen broj izvora“ je između ostalog i u vezi sa činjenicom da informacijsko društvo prati zakonitosti ekonomskih kretanja. Kvalitetna i pravovremena naučna informacija u savremenom okruženju, najčešće je lako dostupna, pod uvjetom da postoje finansijska sredstva, pa uprkos dokumentima koji promoviraju istinsku demokratizaciju znanja i otvoren pristup naučnim časopisima (Berlinska deklaracija, Budimpeštanska inicijativa) i uprkos tome što je pravo na informaciju i pravo na obrazovanje jedno od osnovnih ljudskih prava, akademske institucije i njihove biblioteke će morati preispitati mogućnosti svoga povezivanja, pametnog ulaganja i korištenja kupljenih resursa u svrhu stvaranja novoga znanja. Time će se osobito morati pozabaviti siromašne i nerazvijene zemlje i zemlje u tranziciji da ne bi vječno ostale u toj poziciji.

Bosanskohercegovačka akademska zajednica, uprkos tragičnoj povijesti ove zemlje, čini korake da se približi evropskim i svjetskim tokovima kad je riječ o obrazovanju, nauci i znanju, pa je već okončala studij prva generacija studenata po Bolonjskim principima koji omogućuju mobilnost i protok studenata, nastavnika, istraživača i djelatnika i uspostavljaju jedinstven evropski visokoškolski prozor.

Bolonjski principi studiranja učinili su da se studentska populacija aktivnije uključuje u nastavni proces, jer je biranjem, pored osnovnih predmeta, i izbornih iz određenih oblasti, stvoren prostor da osmišljavaju svoj studij kroz fleksibilni, a ne unificirani nastavni program. Od njih se očekuje i zahtijeva samostalnost u odabiru tema, pronalasku relevantnih informacija i evaluaciji pronađenih izvora u skladu sa preporukama Evropske unije o novim pristupima u obrazovanju, gdje je temeljno načelo obrazovnih procesa learning to learn ili učiti kako učiti (Špiranec, Lasić-Lazić, 2005 ; 46)

Akademska zajednica ima potrebu, također, i za podizanjem kvalitete svoga nastavno-naučnog kadra kroz obavezne i posebne vidove njihovog obrazovanja, kako nalažu Bolonjski principi kroz akreditaciju fakulteta i evaluaciju rada nastavnika. Za ostvarivanje naznačenih ciljeva, akademska zajednica mora imati i materijalne i ljudske resurse, a da bi ih učinila isplativim, mora znati kako najbolje da ih iskoristi i upotrijebi. Skupe baze podataka, bibliotečko-bibliografski sistemi, izvori dostupni putem interneta i ljudski resursi ne vrijede ništa ako krajnji korisnik ne zna za njih i njihove mogućnosti ili nije obučen da ih upotrijebi na najbolji mogući način, bilo da se radi o formalnom ili neformalnom učenju. Kvalitetan način da se ostvari maksimalno iskorištavanje postojećih resursa jeste razvoj i implementacija programa edukacije korisnika, jer je upravo Bolonjski proces taj koji otvara potrebe i mogućnosti uključivanja takve edukacije u obrazovne programe.

Ovdje treba podcrtati slijedeće; poenta nije na tehnološkoj infrastrukturi i informatičkim vještinama, jer su „one nedovoljna pretpostavka za samostalno pretraživanje, pristup i korištenje informacija te trajno stjecanje i nadogradnju znanja“, ali jeste u onome što je „skup sposobnosti koje se u zajednici informacijskih stručnjaka pa i šire, a osobito u anglosaksonskim zemljama nazivaju informacijskom pismenošću“. (Špiranec, Lasić-Lazić, 2005 ; 49).

Edukacijom korisnika ćemo se pozabaviti u slijedećem poglavlju.

Edukacija korisnika ili Library Instruction Program (LIP)

U različitim se periodima, različitim stupnjevima razvoja obrazovanja, različitim pristupima i sa različitim sadržajima, poučavanje krajnjih korisnika nazivalo user education, library orientation, bibliographic instruction, library instruction, a u novije vrijeme sa razvojem informacijsko-komunikacijske (IC) tehnologije i njenom implementacijom u biblioteke information literacy ili informacijska pismenost u Sjedinjenim Američkim Državama i Australiji, a information skills ili informacijske vještine u Velikoj Britaniji.

Teško je zamisliti da bibliotekari velike Aleksandrijske biblioteke nisu s vremena na vrijeme okupljali male grupe studenata i učenih posjetitelja i poučavali ih u prikladnom rukovanju i upotrebi dragocjenih svitaka koji su tamo bili pohranjeni (Lorenzen, 2001). Historiju edukacije korisnika u visokoškolskim bibliotekama moguće je pratiti još od 17. stoljeća u Njemačkoj, a u SAD praksa poučavanja u učionici i štampanim dokumentima započinje krajem 19. stoljeća i od 1960. godine postaje standard.

Stavovi o tome kako bibliotekari trebaju da prakticiraju library instruction i šta sadržajno taj program treba da predstavlja, bili su tokom vremena različiti, pa čak i oprečni u različitim akademskim zajednicama.

Primjena informacijsko-komunikacijska tehnologija implicira informacijsku pismenost kao novi koncept izobrazbe korisnika za informacijsko doba, a ključnu ulogu u tome u razvijenim zemljama preuzimaju upravo bibliotekari i biblioteke. Spoznaja o tome je zahtijevala i vremena i truda, ali su se bibliotekari pokazali kao dostojni i neophodni partneri u obrazovnom procesu.

Asocijacija američkih visokoškolskih i istraživačkih biblioteka (Association of College and Research Libraries ACRL) donijela je 2000. godine Information Literacy Standards for Higher Education, dakle principe i standarde informacijske pismenosti za visokoškolske biblioteke koji definiraju informacijsku pismenost, njen odnos sa informacijskom tehnologijom, sa visokoškolskim obrazovanjem i pedagogijom i taksativno navode pet standarda i 22 podrobna izvedbena kazala, a 2003. godine donosi Guidelines for Instruction Programs in Academic Libraries ili Vodič za in-

struktivne programe u visokoškolskim bibliotekama u kojima definira visokoškolske biblioteke kao nositelje programa informacijske pismenosti, ciljeve tih programa, sadržaje, metode, njihovu strukturu, evaluaciju i potporu, kako finansijsku tako i kadrovsku. Taj vodič je stvoren na osnovi primjera dobre prakse. Po ovim standardima informacijska pismenost „čini temelj doživotnog učenja. Zajednička je svim disciplinama i područjima, svim okruženjima učenja i svim razinama obrazovanja. Omogućuje osobi koja uči da temeljito ovlada sadržajima i da proširi svoja istraživanja, da ih usmjeri prema sebi i preuzme nadzor nad vlastitim učenjem“ (prema Sinikara, 2004), a informacijski pismen student zna definirati prirodu i opseg informacijske potrebe, zna djelotvorno i pouzdano pristupiti potrebnim informacijama, kritički procijeniti informaciju i izvor informacija i uključiti odabranu informaciju u svoju spoznajnu strukturu i vrijednosni sistem, učinkovito upotrijebiti informaciju za ostvarenje postavljenog cilja, a pri tome razumije ekonomske, pravne i društvene vidike upotrebe informacija, te pristupa i rabi informacije na etičan način i po pravnim propisima.

Sjedinjene Američke Države imaju najdužu tradiciju u razvijanju i praktičnoj primjeni informacijskog opismenjavanja, ali su i druge razvijene zemlje donijele svoje dokumente o uključivanju informacijske pismenosti u akademske kurikulume. Dobre primjere možemo naći u Australiji i Novom Zelandu, Češkoj, Estoniji, Finskoj, Francuskoj, Njemačkoj, Španiji, Švedskoj, Velikoj Britaniji i Sloveniji.

Oblici informacijskog opismenjavanja u visokom školstvu u ovim zemljama se ostvaruje na jedan od tri načina (Izhodišće za uveljavanje ... 2006):

- Kao bibliotečke instrukcije
- Kao samostalni predmet unutar kreditnog sistema
- Kao sadržaj koji je uključen u različite naučne discipline (related/integrated courses)

Neke naznake ovih procesa možemo registrirati i u Bosni i Hercegovini, ali su oni tek u začetku.

Univerzitet u Sarajevu i edukacija korisnika

Situacija u Bosni i Hercegovini je takva da na bosanskohercegovačkim univerzitetima postoje fakulteti koji nemaju biblioteke, a i oni koji ih imaju, nemaju odgovarajući prostor ni kadar ni opremu i još uvijek se smatraju dijelom administracije u kojoj se vrši prosta manipulacija štampanog materijala, za šta nikada, a osobito ne danas nema nikakvoga opravdanja. (Vodič kroz visokoškolske biblioteke ... 2008). Društvo bibliotekara je zamrlo¹, a bibliotekari su prepušteni sami sebi i od njihovih

¹ Posljednja Skupština Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine održana je 2003 godine u Rektoratu Univerziteta u Sarajevu, a 2008. godine u Tuzli je održan sastanak na kome se Društvo pokušalo reanimirati

sposobnosti, interesa, želja i angažmana zavisi i stupanj njihove uključenosti u savremene tokove struke i nauke. Standardi za visokoškolske biblioteke također ne postoje, tako da je svaka fakultetska biblioteka specifičan organizam po pitanju vrste i veličine fondova, vrste i brojnosti korisnika, potreba korisnika, načina rada sa korisnicima, opremljenosti biblioteka, broja stručnih radnika u njima, uključenosti bibliotekara u nastavno-naučni proces i procese vlastitog usavršavanja, a u bibliotekama se i dalje angažira nestručan i nezainteresiran kadar.

Na dva savjetovanja o reformi visokog obrazovanja i primjeni Bolonjskog procesa na Univerzitetu u Sarajevu održana 2007. i 2008. godine u Sarajevu, bibliotekari su ukazali na potrebu potpore projekta informacijskog opismenjavanja i to je ušlo u zaključke savjetovanja.

Začetke Library Instruction Program-a na Univerzitetu u Sarajevu možemo naći na postdiplomskim studijima u okviru modula Metodologija naučnih istraživanja, najprije u Centru za interdisciplinarnе studije 2002. godine na magistarskom programu Ljudska prava i demokratija, a onda i na drugim postdiplomskim programima ovoga centra. Slijedi ih i postdiplomski studij na Fakultetu kriminalističkih nauka 2005. godine. Bibliotekarima je povjereno nekoliko sati nastave o proizvodnji informacija, pretraživanjima klasičnih i savremenih izvora informacija, OPAC-a, dostupnih baza podataka, evaluaciji pronađenih informacija, umijeću citiranja i navođenja.

Prvi program edukacije korisnika na dodiplomskom studiju, koji je ušao u nastavni plan i program kao predmet sa definiranim kurikulumom i brojem kredita koje nosi sa sobom i koji je kreirala voditeljica Biblioteke, je program za predmet Bibliotečko-informacijske baze na Fakultetu kriminalističkih nauka Univerziteta u Sarajevu.

Fakultet kriminalističkih nauka Univerziteta u Sarajevu je formiran 1993. godine, a tada je formirana i Biblioteka Fakulteta, što je ukupno uzevši, izuzetan kuriozitet obzirom na ratno vrijeme i događanja u državi Bosni i Hercegovini. Fakultet je od početka svoga rada imao veliki broj studenata, kako na sva tri smjera dodiplomskog, tako i na postdiplomskom studiju, pa je i broj korisnika Biblioteke stalno rastao. Zbog specifičnosti građe koju Biblioteka posjeduje i koja se teško pronalazi u nekim drugim tipovima biblioteka, veliki je broj korisnika i izvan akademske institucije i akademske zajednice. Kao tek formirani fakultet, Fakultet kriminalističkih nauka je morao obrazovati i vlastiti kadar, koji je pohađao postdiplomske studije i radio doktorske teze i na drugim akademskim institucijama u zemlji i inozemstvu. Rad sa tako šarolikom tipologijom korisnika je pored obimnosti njihovih zahtjeva, dodatno bio otežan i zbog njihovog nepoznavanja načina rada biblioteka, pretraživanja izvora informacija, bibliotečko-informacijskih sistema, vrsta publikacija, tako da je upravo to rezultiralo potrebom njihovog educiranja i opismenjavanja u informacijskom smislu. To je osobito postalo akutno sa uključivanjem Biblioteke u CO-BISS i sa kupovinom elektronskih naučnih i stručnih baza.

Stvoriti svijest o potrebi Library Instruction Program-a, nije bilo lako, a još teže je bilo locirati ga u kurikulum i ući u nastavu (iako je to u svijetu prisutno posljednjih trideset godina). To je bio proces koji je rastao i usložnjavao se sa rastom i raznolikošću mogućnosti pružanja usluga biblioteke. Najprije se Library Instruction program sastojao od upoznavanja pojedinaca i grupa korisnika sa tradicionalnim izvorima informacija kojima biblioteka raspolaže; sa kupovinom prvih elektronskih izvora korisnici su bili educirani o mogućnostima njihovog pretraživanja i mogućnostima koje oni nude; sa uključivanjem biblioteke i voditeljice Biblioteke u svjetske bibliotečke mreže i stručna udruženja, dobila se mogućnost komunikacije sa kolegama i njihova pomoć u pronalaženju relevantnih informacija. Korisnici su bili poučavani i o mogućnostima ograničenog besplatnog korištenja nekih elektronskih baza., a sa prvim diplomantima, magistrantima i doktorantima upoznavali su se i sa načinom prikupljanja i organiziranja građe, citatnim bazama, načinima i stilovima citiranja.

Tokom vremena postalo je jasno da edukacija korisnika mora biti organizirana, planirana, osmišljena uz uvažavanje potreba studenata i nastavnika Fakulteta kriminalističkih nauka. Rezultat je bio uvođenje novoga modula.

Model Fakulteta kriminalističkih nauka

Nastavnim planom i programom za 2007./2008. godinu koji je usvojen u aprilu 2007. godine, predviđen je u četvrtom semestru izborni modul na dva od tri smjera, na Katedri za kriminologija i Katedri za sigurnosne studije u trajanju od 15 sedmica, 3 sata sedmično, ukupno 45 sati, pod imenom Bibliotečko-informacijske baze. Ovaj predmet kroz predavanja i vježbe, dva testa i pismeni ispit, studentima donosi ukupno 3 ECTS kredita. Sadržaj modula je koncipiran na osnovu iskustava u radu sa korisnicima Biblioteke Fakulteta kriminalističkih nauka i u skladu sa njihovim potrebama i prethodnim znanjima. U obzir se morala uzeti i činjenica da su osnovna i srednja škola propustile priliku da se na svom nivou pozabave edukacijom korisnika, a isto tako i činjenica da studenti dolaze iz raznih sredina i raznorodnih srednjih škola, sa različitim predznanjima kad je riječ o IC tehnologiji, znanju stranih jezika i općoj pismenosti. O nazivu modula bi se također moglo raspravljati. Po svome sadržaju to jeste informacijska pismenost. I to je važno. Novi koraci će donijeti nove rezultate u budućnosti.

Svrha modula Bibliotečko-informacijske baze, kako je to definirano nastavnim programom, je pristup znanju i korištenje i pretraživanje tradicionalnih i suvremenih informacijskih resursa kao pretpostavka i polazište svakog obrazovnog, naučnog i stručnog rada. Znanja iz ovog modula potpora su svim ostalim modulima, kroz vježbe koje su koncipirane kao pronalaženje relevantnih izvora informacija za ispite i seminarske radove iz drugih modula.

Osnovni cilj modula je upoznavanje studenata sa bibliotečko-informacijskim resursima u i izvan biblioteke i njihovo osposobljavanje za samostalan pristup i pretraži-

vanje tradicionalnih i elektronskih izvora informacija, pronalaženje informacija, njihovo vrednovanje i usvajanje.

Očekivani rezultati su sticanje znanja samostalnog pristupa i pretraživanja informacijskih resursa u svrhu pronalaženja relevantnih izvora informacija radi zadovoljavanja informacijskih potreba.

Sadržaj modula je tako koncipiran da su tematske cjeline utvrđene i definirane, ali se njihov sadržaj može mijenjati i dopunjavati u skladu sa promjenama koje u međuvremenu mogu nastati. Težište je na vježbama i praktičnoj primjeni, ali se studenti kroz predavanja trebaju upoznati i sa teoretskim naznakama pojedinih tema.

Obzirom da su polazna znanja različita, a iskustvo poučava da obično nisu na zavidnom nivou, u uvodnom predavanju predviđeno je objasniti zašto je važno usvojiti znanja iz ovoga modula, ukazati na ogromnu količinu informacija koja se svakodnevno proizvodi i kroz pomalo modificirani ETA(k)SA kompleks prikazati život informacije sa akcentom na (k) u tom pojmu, a to je komunikacija. Također, objasniti razliku između informacijskih nauka i informatike, zapravo informacijske i kompjuterske pismenosti

Slijedeća tema su biblioteke kao agenti informacijskih nauka, vrste biblioteka, klasični bibliotečki resursi, tradicionalni izvori informacija i njihovo pretraživanje i upoznavanje sa kartičnim katalozima i klasifikacijskim sistemima. Može se smatrati da je to u savremenoj edukaciji korisnika prevaziđeno. Postoji značajan broj biblioteka kod kojih je cjelokupan ili bar dio fonda pretraživ na ovaj klasični način. Dio fonda Biblioteke Fakulteta kriminalističkih nauka također je pretraživ isključivo na ovaj način, a klasični katalozi se i dalje uredno vode zbog straha od mogućeg pada sistema i nedostupnosti OPAC-a a i iz drugih razloga koji nisu stručne prirode. Predviđeno je i na nekoliko primjera provježbati taj način pretraživanja informacija u obliku zadaće.

Prelaskom na teme Internet, World Wide Web, OPAC i mašine za pretraživanje, dolazimo do COBISS-a, Metela, CROLIST-a kao različitih OPAC-a i do najčešće upotrebljivanih mašina za pretraživanje. Uz pretraživanje na konkretne upite zadane iz drugih modula, predstaviti način definiranja informacijske potrebe, mogućnosti, strategije i tehnike pretraživanja.

Slijedeća tematska cjelina su elektronske baze, pojam i vrste i predstavljanje baza dostupnih na Univerzitetu u Sarajevu: EBSCO, EMERALD, Science Direct, PROQUEST CSA koja nije dostupna ali je značajna jer je časopis Fakulteta indeksiran u Sociological Abstracts ove baze, a onda se preko toga studenti uvode u pojam citatnih baza i faktora utjecaja. Također su predviđene vježbe iz pretraživanja EBSCO i EMERALD baza.

Predviđeno je studentima predstaviti i on line mrežu World Criminal Justice Library Network, koja sadrži mnoštvo stručnih informacija i čiji je član Biblioteka Fakulteta., zatim portal ljudska prava, neke besplatne pravne baze i specifične stranice kao www.crimespider.com, www.crimetheory.com, www.criminology.fsn.edu, www.deathpenaltyinfo.org i drugih sličnih, a to je onda dobar uvod za temu evaluacija pronađenih informacija i izvora informacija . Naučiti ih koji su to kriteriji koji nam pomažu da procijenimo njihov kredibilitet i predstaviti pet osnovnih kriterija.

Međubiblioteka pozajmica, vrste publikacija i pojam i značaj bibliografije su teme kojima je također predviđeno mjesto u programu, a završni dio je posvećen citiranju i navođenju; citiranje i navođenje kao izvor informacija, zašto je važno citirati, različita praksa – stilovi citiranja, loša praksa i plagijarizam.

Nažalost, modul je predviđen kao izborni, a ne obavezni, tako da postoje velike šanse da ga niko ne izabere ili mali broj studenata, pa da zapravo, uopće ne bude implementiran.

Bilo koji program informacijskog opismenjavanja studenata, pa i ovaj, zahtijeva tehničke pretpostavke i opremljenost prostora.

Zaključak

Novi zadaci zahtijevaju i nove kadrove u smislu njihovih dodatnih kompetencija i specijalizacija. Ne znači nužno da je svaki bibliotekar svake visokoškolske biblioteke sposoban i unaprijed predodređen da se bavi edukacijom korisnika. Za taj posao treba prvo biti sam educiran, imati znanja o onome čemu želiš druge poučavati, pedagoška znanja, ali i vizije, ideje, entuzijazam.

Rad u bibliotekama novoga doba zahtijeva visoko obrazovane, specijalizirane stručnjake koji razumiju način na koji se uređuju i vode novonastale biblioteke, stručnjake koji znaju prepoznati, odabrati, urediti i zaštititi informacije relevantne za krajnjeg korisnika (Dizdar, 2008).

Nedovoljno obrazovan kadar ne može pružiti usluge za novo doba kada nema niti spoznaje da takve usluge postoje i da su one nova suština njegovoga posla. To implicira i promjene u kurikulumu za izobrazbu bibliotekara, ali i uspostavljanje standarda za tražene kompetencije kod zapošljavanja djelatnika biblioteka, kao i posebno vrednovanje takvih kompetencija u materijalnom smislu.

Potrebna su također, sistemska rješenja na nivou univerziteta, kojim bi bilo predviđeno postojanja dvosemestralnog obaveznog predmeta sa sadržajima iz informacijske pismenosti najkasnije na drugoj, ali najbolje na prvoj godini studija, kako bi se ostvarilo određeni nivo samostalnosti studenata u pretraživanju i korištenju resursa i sticanju znanja.

Library Instruction Program je, u dugoročnom smislu, važan i zato što se na fakultetima školuje budući nastavno-naučni i naučno-istraživački kadar.

Izvori

- ALA/ACRL. Information literacy competency standards for higher education, 2000, <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/informationliteracycompetency.cfm> (29.12.2008.)
- ALA/ACRL. Guidelines for instruction program in academic libraries, 2003, <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/guidelinesinstruction.cfm> (29.12.2008.)
- Barker, J. Pronalaženje informacija na Internetu : Vodič // Bosniaca, 11,11, (2006), str.18-42
- Berlinska deklaracija o otvorenom pristupu znanstvenom znanju. http://eprints.rclis.org/archive/00000965/01/prijevod_berlinske_deklaracije.pdf (13.05.2008.)
- Budapest Open Access Initiative. <http://www.soros.org/openaccess/read.shtml> (13.05.2008.)
- Carey, J.O. Library skills, information skills and information literacy : implication for teaching and learning, 1998, <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/aasl/aaslpubsandjournals/slmrb/slmrcontents/volume11998slmqo/carey.cfm> (30.12.2008.)
- Dizdar, Senada. Nastavni plan i program postdiplomskog studija iz bibliotekarstva. Prezentacija. Privatna poruka. (17.11.2008)
- Izhodišča za uveljavljanje informacijske pismenosti na univerzah v Sloveniji, 2006 <http://www.zbds-zveza.si/dokumenti/2007/INFpismenostiZHODISCA.pdf>, (18.12.2008.)
- Lorenzen, M. A brief history of library instruction in the United States of America, 2001, <http://www.libraryinstruction.com/lihistory.html> (25.12.2008.)
- Lyman, P.; Varian, H.R. How much information, 2003, <http://www2.sims.berkeley.edu/research/projects/how-much-info/> (29.12.2008.)
- Odabrana poglavlja iz organizacije znanja / urednica Jadranka Lasić-Lazić. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2004.
- Petrak, J., Aparac-Jelušić, T. Knjižnice na hrvatskim sveučilištima : Tradicija i promjene // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 48 ,1 (2005), str. 13-30

- Sinikara, K. Edukacija korisnika u finskim sveučilišnim knjižnicama // Dani specijalnog knjižničarstva Hrvatske (5 ; 2003 ; Opatija) / uredila Maja Jokić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004. Str. 11-19
- Špiranec, S., Lasić-Lazić, J.. Obrazovna uloga knjižnica. Priprema građana za Europu znanja. Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 48,1 (2005),str. 46-55
- Vodič kroz visokoškolske biblioteke Bosne i Hercegovine. Sarajevo: Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, 2008.

Biografija

Beba Rašidović Diplomirani bibliotekar. Diplomirala na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu 1980. godine. Autor je pet stručnih radova u domaćim časopisima i jednog u inozemnim. Zaposlena na Fakultetu za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu u zvanju voditelja biblioteke. Član je Predsjedništva društva bibliotekara BiH u više navrata.
brasidovic@fknbih.edu